

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: karškieams 6 auksinaf. Atskiri numeriai 60 skatiku.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 27

Kaunas, lapkričio mėn. 21 diena

1919 m.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Lapkričio 12–19 d. 1919 m.).

Santykiai su lenkais.

Suspiestos lenkų divizijos dar tebesiaučia okupuotoje Lietuvoje ir savo išdavikiška darbuote nuolat graso mūsų linijos padėčiai.

Iki šiol legioninkai palyginamai laikėsi rami, bet paskutinėmis dienomis vis dažniau ir dažniau pradeda peržengti demarkacinę liniją ir elgtis jiems įgimtu būdu.

Imsime ryškius faktus:

Lapkričio 11 d. apie 11 val. nakties lenkų būrys puolė mūsų sargybą Pimpiškių kaime, kursai yra į pietus nuo Utėnos. Puolimas atmuštas, lenkai atsitraukė, turėdami nuostolių.

Toje pat srityje lenkai pakartojo puolimą naktį iš 14 į 15 d. Šiuo kartu jie išmušė mūsų sargybą iš Plyčių kaimo. Mūsų pusėje, 2 nukauti, 2 sunkiai sužeisti ir 7 pateko į nelaisvę. Paspirčiai atvykus, mes atsiėmėm minėtą kaimą. Besitraukdami lenkai išsivarė mūsų belaisvius pusnuogiais ir basus.

Lapkričio 14 d. lenkai, perėję ties Punsku (Trumpališkių kaime) demarkacinę liniją, darė žvalgybą Kalvarijos link. Lauko sargybos ugnimi nuvyti atgal. Didesnio budėjimo lenkai apreiškia Dušnicos ir Kučiūnų kryptimi. Šiose vietose retai praeina diena, kad nebūtų sargybų susišaudymų.

Veprių kryptimi legioninkai nuolat įsiveržia į mūsų pusę ir užsiėmę ramių gyventojų plėšimu, rekvizicijoms.

Dauguvos frontas.

Jau esame minėję bendrą Dauguvos fronto padėties pakitėjimą. Šiuo kartu galime pateikti eilę įvykių, kurie tikrina, kad Dauguvos fronte rusai pradeda rodyti gyvesnį judėjimą.

Lapkričio 14 d. priešas artilerijos ugnimi smarkiai apšaudė Padvinsko kaimą ir Aronėno dvarą.

Tą dieną mūsų pusėn perėjo apie 181 lietuvių tremtinių, grįžtančių iš Rusijos.

Kitą dieną priešas darė puolimą ant Aronėnų kaimo. Puolimui prirengti apšaudė mūsų apkasus intensyvė šautuvų, kulkosvaidžių, granatų ir sunkiosios artilerijos ugnimi. Mūsų artilerija privertė priešą atsitraukti.

15. XI rusas šaudė Niešovkos ir Osinovkos kaimus. Mūsų artilerija atsakinėjo.

17. XI priešas puolė Buboniškių kaimą. Jų grandinės priėjo pusę upės, bet mūsų ugnimi apšaudytos, veik išsklaidytos. Pastebėtas didesnis judėjimas ties Buboniškais ir Vizgulėnais.

Rytojaus dieną priešas kartojo Buboniškių šaudymą.

Po ilgos operacijų pertraukos, šis judėjimas yra labai charakteringas. Jis reiškia, kad bolševikai vėl mano atnaujinti karą prie Dauguvos, vėl mano eiti į mūsų žemę, kur tikisi rasti sau maisto, kad juomi pasotinti badaujančią Maksvą.

Savo įnorių bolševikai nė neslepia. Gaufomis žiniomis, jie laukia ateinant paspirties ir tuomet pradės naują ofenzyvą. Jos rengimosi jau išleistas įsakymas, kuriuomi įsakyta evakuoti gyventojus iš fronto zonos.

Bermontininkų frontas.

Gyvesnis judėjimas bermontininkų fronte pastebiamas šiaurės bäre.

Gavę stambių smugių prie Saločiaus, lapkričio 13 d., Bermonto gaujos darė bandymų atsimiti atgal miestelį. Jų rinktinė buvo sutikta priešakinį mūsų sargybų Saločiaus priemiestyje. Bermontininkai kovos nepriėmė ir pasitraukė.

Žeimelio ir Biržų kryptimis be permainų.

Vokiečiams oficialiai evakuavus, bermontininkai nustojo žymios paramos. Jie nė tai kad negali eiti pirmyn, priimti kovų, bet priversti trauktis atgal. Eilėje kovų, juos smarkiai sumušė latvių kariuomenė, kuri lapkričio 17 d. jau buvo užėmusi Senbergą ir Nemunelio Radviliškį. Jų kariuomenė stovi 12 kilometrų nuo Mintaujos.

Tokiai padėčiai įvykus, Bermonto gaujoms likosi tik vienas išėjimas — užsidėti kutą kauke. It tikrai. Lapkričio 15 d. vokiečių komisaro vice-admiralo Hapmano pranešimu sakoma:

„Rusų vakarių armijos vadas, šiandien su visa savo armija perejo žinion generolo von Eberhardto,

kursai iš savo pusės padarys visus žygius, kad tvarkingai atlikti jų evakuaciją“.

Generolas von Eberhardt nori, kad ir bermontininkams būtų palikti tie palengvinimai, kurie veike vokiečių evakuavimosi laikui. Tuo tikslu jis bando užmegsti naujų derybų.

Mūsų kariuomenėje gali būti tik pageidavimas: jei tos gaujos tikrai nori dangintis iš Lietuvos, tai tegu tai būva vykdoma čia pat, neatidėliojant.

Karininkas S-tis.

Bermontininkai.

Tuo laiku, kada Lietuva, įtempus visas savo jėgas, vedė atkaklią ir sunkią kovą su rytų priešu rusų bolševikais, šiaureje nematomai įsigalėjo kiti rusai—monarchistai. Liepos mėnesio pabaigoje iš Mintaujos ir Liepojau paskutinieji pradėjo traukiniais važiuoti į Kursenus—Šiaulius ir tenai savaip šeiminkauti, sau lizdą sukūti.

Paviršutiniai — kepurė su rusų ženklu (kokarda) ir auksiniai antpečiai (pogonai) išrode tyg rusų kariuomenės būta. Apsiaustas vokiečių kariuomenės. Vieni kalbejo vokiškai, kiti rusiškai.

Tos mišrios kariuomenės vadai siuntė delegacijas į Kauną į Vyriausį Karo Vadą ir Ministerį Pirmininką tartis dėl kokių tai bendrų reikalų ir klausimų. Bet veltui. Kiekvieną kartą mūsų valdžia reikė eilę griežtų protestų, dėl neprašytų svečių įsiveržimo, reikalavo bermontininkų važiuoti atgal, skundesi Santarvės karinėms misijoms. Faktas liko faktu. Iš skundų bei protestų nieko neišėjo. Mūsų žodžiai, neparemti ginkluota jėga į nieką nedarė įspūdžio. Laikas bėgo, bermontininkai vis gilyn ir gilyn ejo į mūsų žemę.

Kaunas, rodos užmiršo, kad Žemaitija rusų - vokiečių okupuota, kurie tik patogios valandos laukia uždėti savo sunkią leteną ant visos mūsų šalies. Liaudis nerimavo, pamačiusi kas per ponai atvyko ir ką jie neša mūsų kraštui. Kur pasirodydavo „Bermonto“ kariuomenės būriai, tenai prasidėdavo begalinės rekvizicijos, vežimų ėmimai, naktimis vagystės, plėšimai ir ramių gyventojų užmušimai. Tokie buvo pirmi tos kariuomenės žygiai.

Pilnai bus suprantamas panašus tos kariuomenės elgimosi kai pažinsim iš ko susidaro Bermonto armija.

Vokiečių kariuomenėj būta kareivių, kurie karą ir užpuolimus padarė savo amatu. Jie tarnauja tam, kas brangiau moka ir kur daugiau progos pasiplešti. Tokios kariuomenės būrys, užėmęs kokį miestą, skubina užimti izdinę ir daryti kratas namuose įtariamų priešų. Paimtus iš izdines pinigų ir areštuotą turtą, tuojaus dalina tarp savęs. Kada toksai kareivis užtekunai pralobsta, jis stengiasi paimti iš savo dalies šautuvų ir kulkosvaidžių, parduoda juos, ir grįžta į savo tėvynę pirkti sau žemės sklypą su sodneliu ir namais, kuriuos pažadėjo, bet nedave Vyr. Vok. Kar. Vadas generolas Hindenburgas.

Vokiškas, avanturistų ir plėšikų elementas, skaitlingiausias Bermonto kariuomenės sąstatoje.

Antra—rusų belaisviai. Paskutinieji po 4—5 metus išsėdėjo vokiečių belaisvėje, daug bado ir vargo pamatė. Pasaulinis karas pasibaigė, taika padaryta, o vis neleidžia grįžti namon rusų belaisvių. Aiškina jiems, kad tėvynėje neramu ir nesą tvarkos. Belaisvių stovyklas pradeda lankyti agitatoriai, kurie išrodi-

nėdavo tėvynės vargus, bolševikų nedorybes ir kviesdavo stoti į eiles kovotojų už savo šalies laisvę. Ir ne vienas rusų belaisvių, pasiilgęs „tėvynės dūmų“, pradėjo rašyti į pulkus, idant ginklu iškovoti laisvę ir sudaryti tokią Rusiją, į kurią jiems leistų važiuoti. Vieni tų belaisvių papuole į Kolčako armiją, kiti Denikino, Judeničo, tretį į Bermonto.

Suviliotiems į Bermonto kariuomenę niekas neišaiškino, kad jiems prisieis kariauti ne su bolševikais, bet su Lietuviais, kurie ką tik išvarė iš savo žemės tuos tvarkos priešus—bolševikus. Nieko stebėtino, kad paskutiniais dienomis idejiniai ir daugiau susipratę belaisviai pradėjo nuo Bermonto, kaip nuo ugnies, bėgti. Tik nelaimė, nera kur dingti, rusų belaisviams.

Lietuvos liaudis privalo eiti prie tų rusų valstiečių ir darbininkų, apsilvikiusių suplyšusiais vokiečių apsiaustais ir aiškinti, į kokias pinksles juos įpainiojo apkvaišinti rusų generolai, kuriuos nieko neišmokino nė didysis karas, nė revoliucija. Be to Lietuvos Valdžia visiems Bermonto kariuomenės rusams privalo laiduoti laisvą grįžimą į savo žemę, prie šeimynų, kurias nematė tiek ištremimo metų. Taigi rusų elementas Bermonto kariuomenėj įvargęs, apvilts ir suvis nekaringas.

Tretieji ir paskutinieji tai Lietuvos vagys ir plėšikai, ieškantieji geros progos viešai pasiplešti. Šiandien, ne vienas nuo teismo pasislėpęs kriminalistas pastebiamas Bermonto kariuomenėj, lygiai kaip ir bolševikai.

Pažiūrėjus blaivomis akimis į tokią armiją, kiekvienas iš mūsų gali įvertinti jos ūpą ir karingumą. Armija vadinti negalima tą minią iš vokiečių avanturistų, rusų belaisvių ir lietuvių vagių bei plėšikų. Teisingiau bus juos pavadinimus organizuota plėšikų banda. Dėl bermontininko nėra nieko švento, nėra tėvynės, nėra principų. Jie apdriskę, basi, alkani. Neturi maisto, ginklų, rūbų, pinigų.

Teisybė, Bermontas išleido savo pinigus, vadinasi išdavė savo vekselius. Bet kokia vertė pinigų - vekselio, išduoto nieko neturinio, didžiojo kelio plėšiko. Juk nuo Bermonto atsisakė santarve, prakeikė jį, kaip išdaviką.

Šiaurės rusų kariuomenės Vadas generolas Judeničas.

Šiandien Bermontas, užgrobes Lietuvos ir Latvijos teritorijos sklypus, šeiminkauja, leidžia savo pinigus. Bet, kada rytoj, Bermontas, visų apleistas, bus be abejones sumuštas ir išvytas iš užimtų vietų, kas įvertins jo išduotus pinigus—popieros šmočiukus, kas už juos atsakys.

Ir nieko stebėtino, kad tenai, kur bermontininkai pasirodo, iš krautuvių pranyksta prekes, į mučius valstiečiai nieko neveža.

Iš niekur negaudami maisto produktų ir negalėdami už savo pinigus nieko pirkti bermontininkai pradės priverstinai rekvizuoti nuo ukininkų ir dvarininkų. Žemaitijai, lygiai kaip ir visai Lietuvai, artinas sunkūs laikai, jeigu tie šiaurės priešai nebus parblokšti žemėn ir galutinai išvyti.

Su jais negalėjo būti derybų, negalėjo būti kalbos. Bermontininkus, kaip kokius prūsokus, reikia krapštyti iš visų kampų ir plyšių ir žudyti be pasigailėjimo prie pirmos geros progos.

Tame šventame darbe pirma šventa vieta be abejones kareivijai. Mūsų kareiviai nugalėję rusų bolševikus ir praginę juos už Dauguvos upės, sugėbės su-

mušti ir tuos valkatas, nežinančius nė savo namo, nė šeimynos. Vagiui-plėšikui negali būti nelaisvės.

Bermontininkai neturėdami rūbų, viską atima iš belaisvių pradedant apsiaustu ir haigiant batais. Plikus uždare Šiauliuose nekūrentoje Frenkelio odų dirbtuvėje ir, šalčiams esant, varo sunkiausių darbų dirbti. Tie lietuviai, kurie buvo vokiečių suimti, pabuvojo Šiauliuose, ar susirgo ar pabėgo gelbėdami savo sveikatą.

Be reguliarių kariuomenės šioj mirtinai kovoj privalo dalyvauti ir ramūs gyventojai, paversdami savo sodžius, namus tvirtovėmis, šakes, dalgius — ginklais.

Kiekvienas Lietuvos vyras supras šios valandos svarbumą ir stos į kovotojų eiles, kad apgintų savo laisvę, turta, namus.

Dezertorius, nestoijusius kariuomenėn naujokus, moteris ir mergaitės privalo varyti laukan iš savo sodžių, kaipo tėvynės priešus, kiškius už savo kailį drebančius. Žiūrėdami rankas sudėję į šių dienų įvykius, visi papulsim plėšikų nelaisvėn į Bermonto okupaciją, kuri bus sunkesnė ir žiauresnė už visas okupacijas, Lietuvoje lig šiol buvusias.

Jeigu kas mano išgelbėti savo turta, gyvybę ir Bermontui viešpataujant, tas skaudžiai apsilviltų.

Jur. Byla.

Kas pirmiausia mūšyje darytina?

Ne visad mūšiai laimėjama jėga. Dažniausia jie išlošiama tikru pasišventimu ir drąsa.

Drąsa ir tvirtas pasiryžimas priešą pergalėti yra vienas galingiausių kovos priemonių, kurios sulaužo nors ir skaitlingiausias priešo jėgas.

Prasidėjus mūšiui, ar tai priešą antpuolant, ar prie-

šui mus užpuolus, pirmiausia reikia išlaikyti savjė drąsa ir narsumas. Nors ir balsiausias mūšys eity, nereikia manyti, jog jau esi prazuves, arba vistiek žūsi. Pavojingiausioje padėtyje reikia stengtis kuodaugiausia priešų nukauti ir mūšį pilnai laimėti.

Prasidėjus mūšiui, pirmiausia turi stengtis neduoti priešui paimti viršų ir jį privesti į kėblią padėtį.

Prasidėjus šaudymui, nuo pat pirmo šūvio stengkis gerai ir taikiai šaudyti į priešą, o jei jis apsikasė, tai į načią viršūnelę apkaso, kad tuo būdu taikiai skrisdamos kulkos neduotų priešui galvos iškišti, j mus tēmyti ir teisingai taikyti.

Jei mes išsvk pirmiaisiais šūviais gerai į priešą nutaikysime ir neduosime jam atsigaūti, jis bus priverstas by kaip, netaikant, j mus šaudyti, nes negalėdamas per mūsų taikiai skrendančius šūvius iškišti galvos, priešas negalės isitaikint j mus ir mums pakenkti. Mes tuokart paėmę viršų be didelių nuostolių (arba visai be jų) daslinksime lig priešo ir išmušime jį iš joio pozicijų.

Atpenč, jeigu mes iš pat pradžių, priešo šūvių nusigandę, arba per apsileidima pradėsime netaikindami šaudyti, by kaip papuola, mūsų leidžiamos kulkos nepataikys į priešą, jam atsiras drąsos ir galimybės iškišti galva iš apkasų ir prisitaikinti j mus. Ir priešas paims viršų ant mūsų.

Kiekvienas turime įsidėmėti: prasidėjus mūšiui, nors ir priešas pirmas atidarė ugnį, stengkimės nuo pirmųjų šūvių paimti priešą į naga ir neduoti jam atsigaūti ir pakelti galvos. Taikykime gerai! Ne priešo šūviai tegul mus gāzdina, bet mūsų ieji juos. Tegul kiekviename mūšyje būva obalsis: jog ne mes turim bijoti priešo šūvių, bet priešas mūsų. Karys St. Butkus.

Paprūsės Beržo,

Per kovą į laisvę.

Tūkstantis du šimtu penkiasdešimt devinti, šešesdešimt metai...

Ant Lietuvos žemės dunkso juodas likimas ir skleidžia vargo bei skausmo šešėlius. Skersai išilgai Lietuvos, nuo saulėlydžio iki saulėtekio, nuo šiaurės iki pietų plečiasi tie rūstybės šešėliai, sukeldami Lietuvos žmonėse širdgėlos ir pasiryžimo jausmus.

Aušružei auštant, saulutei tekant, žaliajai giriai ūžiant, lietuvio širdyje stoia, priešo plėšoma bei draskoma Lietuvos žemė, skaudžiami tosios žemės vaikai, nešantieji svetimųjų vergūvę taip tolimą, taip nepakenčiamą lietuvio prigimčiai. Prisiminus brolių nelaisvę, užkaista lietuvio kraujas, ir jis mylimajai traškančiai giriai ir savo galingiems dievams prisiekia iki paskutinųjų ginti brangiąją Lietuvos-močiutės laisvę, tėvų prabočių jam paliktaią.

Ir kaip gi jos neginti. Kryžiuočiai amžini Lietuvos priešai, vedini neva skleisti naujo tikybos mokslo tarp stabmeldžių, ištikrųjų gi griaudamiesi pavergti Lietuvos, jau apnyko Lietuvos saulėlydžio dalį. — Samija, užgrohė Pamezonijos ir Varmijos krastus; jau mindžioja kryžiuočių gaujos Palsi ir Parūsne ir neša tų kraštu žmonėms dvasios bei kūno pražūtis žahangus; pikti lietuvių giminės niekintojai jau mojuoia ir žvalgos, kaip pačiosna Lietuvos gilumosna nunešti ugnį ir kardą. Iš šiaurės šitas priešas, kryžiuočių sėbras, kalavijuotis, nugalėjęs lietuvių gimines Lietgalių ir Žemgalių žemėse, jau siekia savo kalaviju turtingų Žemaitijos kraštų, ir griebiasi pastangų visai Lietuvai pagrobtį.

Pavydėdami Lietuvos grobikams, jau atskiriais būriais įvairūs vakarų svetimtaučiai skverbiasi Lietuvos jos grobtų.

Nerimsta lietuvis, matydamas savo brolių laisvę vien yrose berioksančią, vien degėsiuose, žarijose beblėstančią. Dar taip neseniai žydėję Lietuvos kraštai, dabar, priešų pagrobtį, pastojio rūsčiais tyrais: dirvos virto dirvonais, žmonės išblaškvti, pilvs — vienos sudarytos, vien nuogais nuodeguliais iš po griūvėsių bei pelenų sluogsnio bekyšo, kitos gi su žeme sulvgintos. Vien mirtina tyła apie jas skleidžia savo sparnus... Tiktai pelėdos vakarais ūpdamos, tartum vaitodamos, mini paskutinius tų vietų gvnėius karžvgius, kurie pasišventimo ir narsumo vedami, savo krautu tas pilis aplaistė, pasinērė nežinios gelmėse. Kartais šiaurys vėias kaukdamas dralekia pro priešų nuteriotas vietas, sustoja valandėlei, dar baisyau sukaukia, ir vėl tęsia savo begalinę kelionę.

Ten, kur priešas isigalėjo, senovės dievų žinyčios sugriautos, vaidilų, krivių jose jau nebėra; šventi lieknai išnaikinti, senovės dievai paniekinti. Dabar kryžiuočių platinami nauji papročiai, garsinama nauja krikščionių tikyba. Bet jos mokslas niekaip nesuderinamas su ios skleidėjų plėšriais darbais bei piktinančiais įnoriais. Neverti krikščioniškos tikybos nešėjai, vieton artimo meilės, vaduoiasi neapykanta, griežia pagieža, vieton gerų darbų, daro žmonėms vien pikta, nuoskauda; nes jie prisidengę tikybos kauke, neša pražūtį visai kankinamai lietuvių tautai.

Lietuviui atimama prigimties turtai, išplėšiama jo nuosavioji žemė draudžiama prekyba varyti, amatas išmušamas iš io rankų; prigimta kalba, kuria jis galėdavo su žaliaja giria susikalbėti, savo sielvartus ir vargus jai išporinti, dabar niekinama, bājuokiama ir mindžiojama. Lietuvis, kryžiuočio užuomasčiu, turės būti nebilių, nieko nežinoti, nieko nemokėti, vien sa-

Keli valdymo principai.

Mes nustatėm
Slovim ant kraujo,
Kasdien del mūsų
Yr m šta nauja..
Liaud. (Japonų d.)

I.

Karo periode, kitaip tariant kampanijoj, svarbiausia armijos dalis yra ta, kuri pirmosiose karo teatro linijose reiškia tiesiogini ginklu veiksmą. Jos veikimas, sekmingas ar nesekmingas, nulemia kaip atskirų operacijų, taip ir visos kampanijos išvadas. Kita gi armijos dalis, ar ji į kovos tvarką įeina ar ne, turi paprastos tarnybos, kaikada tiesioginės pagalbos, pobūdį. Jos paskyrimas — gyvaia žmonių jėga ir materialėmis išgalėmis padėti veikiančioms grandinėms, jų laimėjimus plėsti, jų užpakalį organizuoti.

Asmenys, kurie grupuojasi pirmojoje armijos daly, kaip komandavimu taip ir jėgos supratimu, toli esti nuo vyriausiojo armijos valdymo. Atrodo, kad veikiančiąją armiją sudaro du ašigaliu — vyriausioji armijos valdyba ir kareivis grandinė, kuriuos riša tik telefono ar telegrafo vielos. Taip atrodo, bet taip neturi būti. Tarp grandinės kareivio ir vyriausiojo vado turi būti artimiausi ryšiai; jie turi sudaryti vieno tikslo vieną vienėtą. Todėl ir sakom, kad įeigu tų dviejų kaip ir priešingų elementų nerištų bendras pasitikėjimas, gerbimas, viens kito supratimas, idėjos ir sielos ryšiai, tai tarp jų pasidarytų spraga ir nerastum kamšalo, tai spragai užkimšti. Tada vadai taip būtų artimi kareiviams, o kareiviai vadams, kaip yra artimi Šiaurės ir Pietų šaltų-

jų vandenynų ledai. O išvada būtų viena: ir vieni ir antri kautynių*) reikalavimų nepatenkintų, mūsų pavergimui kelią skintų.

Viršininkas, valdydamas savo sritį, neturi reikšti siauro egoistinio mūšio supratimą. Jis negali būti paprastu duotų jam žmonių buhalteriu-skaičiuotoju; negali būti apibrėžtu specialistu mechaniku, kuris tik žiūri, ar gerai jo kovos baro mašina dirba, — viršininkas turi kreipti visas savo proto jėgas klausimui risti: kaip padėti mirties imtynėse kareiviams, ypač pėstininkams?

Viršininkas, vadas, kokio laipsnio jis nebūtų, savo siekius ir pastangas tegu atiduoda pėstininkams, tai pirmajai svarbiajai armijos daliai. Visų kariuomenės ginklų rūšių ir viso „užpakalio“ samonėje tebūnie isitikinimas, kad pėstininkų rinktinėlė, drąsuolių sauielė, kuri tik veržias veržias pirmyn iš savo žemės priešą vyti — valstybės jėga ir viltis; visos armijos nuo vyriausiojo vado iki nerikiuotės kareivio yra pareiga palengvinti jiems uždavinį.

II.

Mintis tenesiskiria nuo darbo. Išaiškinęs būdą, kaip priešą nugalėti, ar savuosius žmones išgelbėti nuo bereikalingų aukų, viršininkas tuoj turi imtis griežto veikimo. Atskirų vadų sumaningumas ir iniciatyva gimdo atskirų kautynių ir operacijų laimėjimus. Nuo jų paeina ir tų laimėjimų sunaudojimas, jų plėtimas į gretimus kovos barus, į visą kovos**) lauką.

Niekuomet ir nieks negali taikos laiku prirengti kariuomenės gerai atlikti karo meto uždavinių. To-

*) Kautynė, kas rusiškai «бой».

**) Kova, kas rusiškai «сражение».

vo pavergėjams baudžiavas teėti, rinkliavas temokėti, vien juoda žemelę lygiuose Lietuvos laukuose ir žalia giružę tematyti.

Ir liktų lietuviui, jei jo neveikiamas kerštas ir laisvės troškimas užgestų, savo juoda žemelę medžio noragais purenti, savo kruviną prakaitą diena ir naktį lieti, visą savo lobį vokiečiams atiduoti, kad jie tyčiodamiesi prieš pasaulio akis rodytų laimingą gyvenimą Lietuvos žmonėms sutaisę, juos iš tamsos išvedę.

Negana kryžiuočiu lietuviui turtą grobti, jo vargų ašarų vaisiais naudotis. Jis tyko dar jo garbės ir šlovės išplėsti, jį bausti, užmušti, jo šeimyną išdraskyti, jo dukteris, sūnus vokiečių šalin, už jurių marių išvežti, kur dvasios ir kūno kankynės, kur dieną ir naktį, žiemą ir vasarą viena ir ta pati skaudi dalis... Praeis metų metai, maloniai švies Lietuvos saulutė, bet jie jos nebaregės, ir pražus svetimoje šalyje nuo nepakeliamų vergijos naščių ir kankynės.

Nebėra lietuviams vietos priešų užgrobtuose kraštuose. Surakintos jų rankos tegali statyti kryžiuočiams pilių, savo liuosybės kalėjimus; supančiotos jų kojos tegali eiti kartu su kryžiuočiais kariautų su savo broliais ar kitais vokiečių priešais, bet įtūžusios širdys negali būti prielankios vergijos nešėjų skelbiamajai tikybai.

Lietuviai trenkia ir meta savo nelaisvės retežius. Jie eina į neižengiamas girias ir neišbrendamas versmes bei raistus ir tenai, kad apginti save nuo vokiečių, tvenkia upes ir ežerus rengia saidokus ir vilyčias, kad išnetyčių, už girios medelio pasislėpus, paleisti mirtiną vilyčią lakūnę į besibastančio priešo širdį. Kas lietuviams vėtros, darganos ir pūgos, siaučiančios girioje, kas nuolatinis budėjimas, kad apginti save ir savo šeimynas nuo žvėrių godžiųjų, by tik laisvas gyvenimas nors ir ant nuogos žemelės! Pasiryžimu stoja lietuvių skausmas. Glūdėjęs širdyje kerštas išsiveržia

aištėn. Lietuviai ryžiasi iš peties grumtiesi su priešais, kryžiuočiais ir kalavijuočiais, ketindami ar juos pergalėti, ar savo tėvynės pelenuose patys užsirausti. Žmonės būreliais, sunaikinę visa, ką dar turėjo, pasislėpdami nuo pavergėjų akių, palieka priešų užgrobtus Lietuvos kraštus, ir eina per tamsiasias girias tenai, kur dar nesuvaržytos lietuvių rankos, kur dar laisva Lietuva gyvuoja.

Jie eina tenai, kur traškančios girios ūžia, kur lieiningos pušys, tvirti klevai siūbuoja, kur šimtametės eglės, smelkdamos kita kita, smeigiasi į debesis, kur žali ažuolai žaliuoja, iškeroję baubliai ramsto vieni kitus ir per metų metus ginasi nuo galingų vėtrų ir įtūžusių žiemos pūgų. Tarp tų ažuolynų, pušynų, liepynų ir giejų laukai žaliuoja, brandingi javai siūbuoja, puikiosios lankos bei pievos žydi.

Čionai tai gyveno narsūs lietuviai, kurie savo brangiausi turtą — laisvę per amžius gynė; čionai tai savo ūkį rėdė darbščiosios lietuvių, kurioms geriau mirti buvo, negu už svetimo ištekėti, tėvų žemei nusikalsti. Ar sunkų darbą dirbdamos, ar pailsyję besilsėdamos, jos skardžiose dainose apdainuodavo gražią Lietuvos prigimtį, tėvynės karžygių veikalus ir savo kūdikiams įliūdavo neužslopinamą laisvės meilę.

Čionai tai gyvendami lietuviai nepažino vergystės būvio ir kieto vargo svetimiams tarnauti. Laisvužėj gimė, laisvužėj augo, vienybėje, meilėje tarp savęs gyveno, viso pertekę, savo laimingas dienas midumi saldindami. O todėl laimė jų gyvenima lydėjo, kad neužmiršdavo savo dievų galingųjų, nešykštuodavo aukų gyvųjų dievų malonei išprašyti, dievo Perkūno rūstybei nutildyti, kad neišleisdavo iš savo rankos kardo kieto, kol priešų iš savo žemės neišvydavo.

Po tą tai šali laimingą pasklęsta žinia, kad priešas pavergęs Lietuvos kraštus. Žaibo greitumu aple-

del komanduojuantis personaias pedagogijos darbuote turi kas valandele eiti. Reikia destyti, isakymuose aiiskinti zodziu ir rastu ne tik karo mokslu naujienas, kurias momentas gimdo, bet ir karo tarnybos abc. Ypac šios srities nenuilstama darbuote reikalinga improvizorinej kariuomenej, kariuomenej, kuri yra tik kuringosi stadijoje, tokioj kaip dabar musu.

Mokant kareivj, nereikia uzmirsti jo uzdaviniu: laisvai marširuoti, gerai savo ginkla valdyti. Ta ir kita atlieka jis taip, kaip leidžia jo proto jegos, doros laipsnis, fiziškas išsivystymas ir karinis išauklejimas. Į tuos reiškinis reikia kreipti domę, bet ir jie į tikslą veda tik tada, jei kareivis valdomas geraviršininko valia ir sveika idėjos drausme. Reikia taip pat žinoti, kad mechanikos drausme žlunga pirmame kritingame momente,

Priversto bendro karo dalykų mokymo yra ta gera ypatybe, kad prirengiamas pedagoginis darbas atliekamas prieš karą. Operacijoms prasidėjus, visų laipsnių viršininkai vadovaujasi jau maž daug vienokiu kautynių taisyklių supratimu, kalbasi viena taktikos kalba kits kita gerai supranta. Taip pat ir kareiviai, gerai taikos laikų parengti bei išmokyti, kare drąsiau ir geriau savo pareigas eina.

III.

Operacijų apystovos painios. Jos ir iš viršininko reikalauja daug rimto.

Operacijos turi eiti metodingai ir apgalvotai, o tais keliais jos eina tik tada, kai vadovavimas išanksto numatytas, kai viršininkas

daugiau rūpinasi ateitimi, negu dabartimi. Vado dvasia kariuomenėje glūdi, bet jo mintis turi jos veiksmus aplenkti.

Viršininkas daugiau domės kreipia ne į kariuomenės užimamąj barą, kad ten jos veikimą vadovauti, bet į barus, kuriu kariuomenė dar neužima, bet kurie ateity gali pamiršti taktikos veiksmų vieta.

Viršininkas nevisada gali valdomuosius mokyti: dažnai neužtenka laiko. Pirmiausia iš turi save prirengti kariuomenę valdyti įvairiose kautynių apystovose.

Asmens reikšmė kovoj didelė. Todėl, suprantama, viršininkas negali nuo kariuomenės trauktis ir vaidinti joj vien rolę parašo, vado, siunčiamiems iš štabo raštams. Kiekvienas viršininkas, vadas visur ir visada turi būti žymių, energingų ir savystoviu asmenimi. Kad sukelti visas kariuomenės jėgas, joj ugnį sukurti, reikalinga viršininko valia ir mokėjimas savystoviai veikti. Jo pratingas žodis sunkioj valandėj turi didelės žadinančios reikšmės. Štai vienas vaizdelis:

1916 m. vasarą, Galicijoje, rusų 16 korpuso 185 pulkas, aušrai žemė nubalinus, atakavo austrų poziciją. Pirmai grandinei iš ankasų išėjus, austrų artileriją paleidė galinga ugnį į rusų ankasus. Ankasuose sėdėčiau aš, mano kulkosvaidis ir komandinis viršininkas ir bataliono vadas. Apsukui šoviniamis sprogstant aš bėgiojau nuo traverso prie traverso ir vietos sau neradau: buvo tai pirmas kautynių krikštas. Mano viršininkas, visas paraudęs, glaudėsi vis priešakinio taso ir lopetėlę ant galvos dėlėjo. Granatams vis labiau ir labiau šėlstant ir keliatą kartų mus žemėmis apibėrus, mano viršininkas nebeiškęsdamas sako:

— Kapitone! Gero čia neišsėdėsim!

kia ta žinia visą Lietuvą; paskui gi jos ataskrenda kita dar baisesnė, dar piktesnė žinia, juodais sparnais beplasnodama: žiaurusis priešas vis giliau Lietuvon veržiasi. Paskum nerimastingų žinių, vyriausiojo Lietuvos kunigo Krivų Krivaičio patįsti žygovai skrieja po Lietuvos kraštą, aplekia ant savo ristųjų žirgų laisvosios Lietuvos gyventojus, atnešdami jiems vecę ir skelbdami būsimuosius lietuvių žygius.

Didele aitra žemaičiai ir lietuviai pradeda ginkluotis. Vieni už kitų telkiasi į karą, žirgus mankština, vilyčias, durtuvus rengia, iš noragų, ar verstuvių ragotines ir kardus kaldo. Kiekvienas veržiasi pirmyn, kiekvienas pasiryžęs ar mirti, ar pavaduoti Lietuvą iš priešo priespaudos. Kareiviai būriasi į pulkus.

Paskirtą dieną jau rindų rindos, pulkų pulkai siūbuoja dviejų didžiųjų Lietuvo upių sąteklyje, ties senoves Lietuvos žinyčia, dievų maloningų namais. Toje žinyčioje rūsi amžina tėvų ugnis, senovės amžini dievai gyvena, ir joje reikia išprašyti jų pagalbos ir pastiprinimo kovose su priešu baisyuoju.

Kareivių eilės begalinės... Jų skaičiaus nesuskaitysi, jų daugumos neapmatysi. Jie apšaukia savo vadą-rikį ir sūstoja netoli nuo šventojo ažuolo, visuomet žaliuojančio, savo kuplia viršūne debesis remiančio.

Šalia to žilojo ažuolo, įsišaknojusio ant sierošaltinio, stovi aukšti rūmai. Jų bonėje nustatoma saulės, mėnesio keliai, nulemiama ateities įvykiai.

Iš paslapties rūmų išseina aukštas žilas senelis. Pirm jo eina kriviai, paskui ji ilga eile seka vaidilos. Jo ilgi balti rūbai apsukti juosta keturiasdešimt devynis kartus; ant jo galvos padabynys iš naugės reteželių; jo rankoje lazda su trimis kableliais; ant dešinio peties juosta su išrašytais Perkūno amžinos teisybės žodžiais. Tai Krivų Krivaitis, tai vyriausias Lietuvos

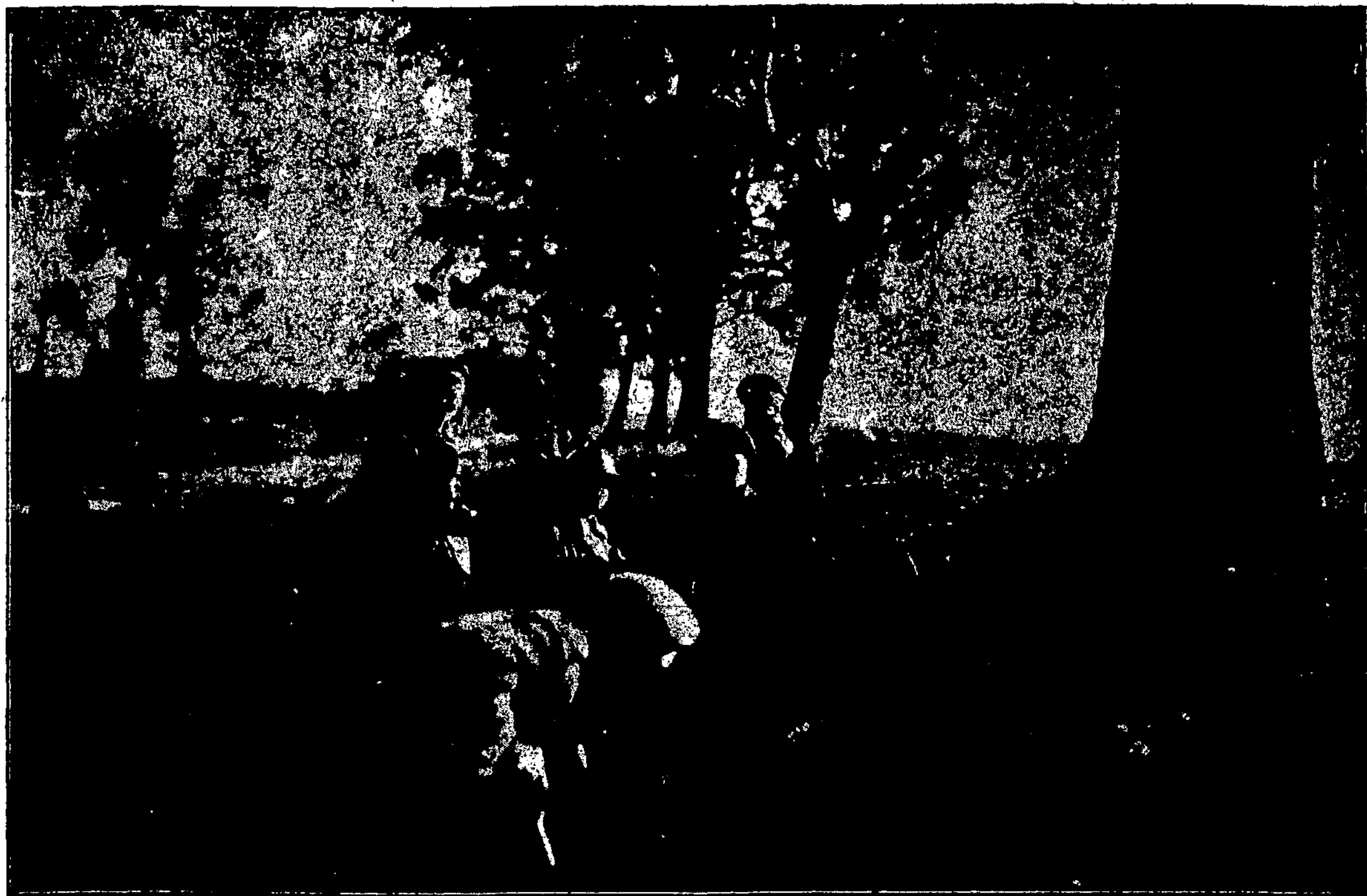
kūnigų kūnigas, tai Lietuvos laimės ir gerovės sergetojas.

Krivų Krivaitis prieina prie šventojo ažuolo, užlipa ant aukūro laiptų ir, iškeles rankas aukštyn, prašvitusiu veidu pradeda byloti su dievais, galingais Lietuvos užtarėjais; paskum sušlakštes jauno gvulio krauju visas šalis, jis palengvėl kreipiasi į kareivius, rimtu žvilgsniu pereina jų eiles ir, kiek patylejęs, pamąstęs, tvirtu garsiu balsu prabyla:

— Narsūs žemaičių, lietuvių ir prūsų vyrai! Susirinkote iūs atkariauti kryžiuočių ir kalaviiuočių pagrobtų Lietuvos kraštų. Jie paverę jūsų brolius. Padauguvyje, Paislyje Parūsneje. Negana to, jie slenka gilyn Lietuvos grobtų, jie nori visą lietuvių giminę pavergti. Jūs kovosit su veidmainiais, kurie vienai kalba, kitaip daro. Jie ateina ne jūsų laime ir išganymu rūpintis, kuriuo jie giriasi, bet jūsų turtų ir geručių atimti: atėmę jūsų lobį, jie savo vergais laikys jus per amžius. Jie mokins ir skelbs jums išmintingus įsakymus, girs dorą ir teisę, bet patys jų neseks; jie jums aiškins mylėti savo artimą, kaip pats save, bet patys bus kupini žmogaus neapykantos, gers jūsų kruvinas ašaras ir maitinsis jūsų kruvino prakaito vaisiais.

Tečiaus dieną naktį vokiečiams dirbdami, nepatenkinsite jūs tų kraugerių inorų. Jiems ranka pamojus, jūs patys žinyčias išnaikinsite, šventą tėvų ugnį užgesinsite, tėvų prabočių kapus išarsite, šventus ažuolus iškirsite, versmes, raistus, kuriats jūs gindavotes nuo jų, išdžiovinsite. Jūs savo tikruosius amžinuosius dievus užmiršite, savo tautą prazūdysit.

Jie jus apjuoks, išniekins mūsų seną kalbą, pa-pročius, būdą ir varu bruks jums savo įpročių, savo nedorybes. Jūsų vargai, kruvinos ašaros, jų nepamaj.

Kulkosvaidis pozicijoje.

Kapitonas šypsosi ir kalba:

— Aš pasakysiu jums pasakėlę. Kartą didelė ponia atvažiavo į gelžkelio stotį ir klausia konduktoriaus:

— Konduktoriau, pasakyk, kuriame vagone būtų mažiausia pavojaus važiuoti!

— Tame, kur dar sandėlyj stovi,—atsakė kond-rius.

nys. Saulės amžius jiems vergausite, bet jokio savo būties pagerinimo iš jų nesulauksite.

Pažvelkite tik, ką padarė su lietuvių giminėmis kalavijuočiai Padauguvyje ir kryžiuočiai Lietuvos vakarų šalyje. Ten žmonės kasdien ašarose skesta ir dideliausius vargus vargsta. Toksai pat tatai likimas ir mūs laukia, jei galingas lietuvių kardas ir kirvis nesutrūpins tų kraugerių galybės. Tikrai mirtina kova gali išgelbėti mūsų pavergtuosius kraštus ir mus pačius. Taigi į kovą, į kovą už laisvę ir tėvynę, nes tik per kovą kelias į laisvę!

Šiandien prisiekime savo dievams užtarėjams ir vyriausiam dievui Perkūnui ar savo pavergtuosius kraštus atvaduoti, patys laisvais pasilikt ar mirti. Šita spindanti saulė, tie žalieji kalnai, tos sriaunosios upės liūdys mūsų ainiams, jog aš jums teisybę kalbėjau. Už teisybę mes ginklą pakėlėme, už teisybę bei savo teises mes ir galvas padėsime.

Jei lemta bus kuriam mūs žūti, linksminsimės aukštybėse su savo dievais; griaudžios vaidilė kanklės žiemą vasarą minės mūsų žygius, drąsą bei patvarumą Lietuvos ainiams, žadins juose laisvės meilę ir mūsų vietoje stos Lietuvos laisvės saugoti; džiaugsis mūsų kaulai, jei keleiviai, paskutiniai vergai, jau sutrupinę savo geležinius pančius, laisvi, eidami pro šalį, sustos ties mūsų kapais ir mus paminės: „čia guli narsūs žemniečiai, lietuviai ir senieji prūsai, kurie vėlyjo geriau mirti, negu kryžiuočiams vergauti“.

Ir kreipdamasis prie dievų stovylių, ažuolo uoksuose stovinčių, dievų tarnas toliau tęsia:

— O jūs amžinieji dievai ir deivės, tikrieji mūsų užtarytojai, regite, jog už visų brangiausią turta—laisvę mes savo galvas padėsime, ir tu vyriausias dieve,

Perkūne, kuriam mostelėjus saulė dreba, jūros sujudą, stiprink mus savo galybe kovose su priešais baisiais ir gaudink juos savo dešine. Garbino tave lietuviai nuo pat pradžios pasaulio, pergalę staigią suteik būsiančiose kovose.

Prisiekiame tau ginti tavo guodžiamąją mūsų žemę iki savo paskutinio atdūso. Jei kuris mūsų taip nesielgtų, duok, dieve, kad jis mėlynas paliktų, kaip tas anglis, taip kietas, kaip tas akmuo, taip sudžiūtų, kaip ta lazda ir žūdyk jo žmoną, vaikus, gyvulius čia ir tenai amžinai. Aš pirmas dedu save tau ant ankūro, išklausk mus dieve Perkūne...

Nutilo vėčiojo senelio kalba, jau nebesigirdi jo žadinančių tvirtų žodžių, tikrai aukos ugnis ant aukūro liepsnoja ir galingiau už viską prakalba kiekvieno kareivio širdyje: „mirti, ar tėvynę atvaduoti“.

Tuo tarpu lietuvių kariuomenė, prisiekusi mirti ar tėvynę atvaduoti, ratuodama sveikina savo rikį ir trimytams trimytuojuant, skirstosi eilėmis iš Lietuvos žinyčios ir jau trempia savo greitais žirgais lygiuosius Lietuvos laukus, viešiuosius kelelius, jau žygiuoja per girias giriales priešų link.

Dar kiek laiko ir kris ir įsimeigs lietuvių vilyčia piktojo priešo širdin, žaibuos kalavijų ugnys, poškės ragotinės į priešų kaulus lūždomos, suirs priešų geležinės eilės, gaus jos mirtiną smūgį, ir pergalės ir laisvės daina vėl praskambės po Lietuvos šalį, po samantotus bakūžes ir tamsiąsias giružes, visur skleisdama didį džiaugsmą ir laimę.

(T. b.).

Visur granatos plyšta, visur vienoks pavojus. Bet kam kvailai bijoti, mintims jas gaudyti ir būtinai sau taisyti. Kiek čia jų sprogo ir kiek dar sprogs. Jei del kiekvienos krupčiot – baimės neužteks, jei del kiekvienos žegnotis ir Dievui pakars...

Aš ir mano viršininkas nurimom, kaip nurimsta vaikai, šalta, protingą mokytojo žodį išgirde. Ir tuos seno kapitono žodžius kautinesė dažnai prisimindavau.

Vaizdelis kitas.

1919 metų pradžioj, bolševikams užpuolus mūsų valstybę, N pulko kareiviai pradėjo dvasę svyruoti. Vienas vadas, supratęs momento dvasią, sušaukė kareivius ir tarė jiems:

– Vyrai, ar jūs nežinot, kad į mūsų žemę eina rusai ir žydai bolševikai. Kam mums jų reik? Juk mes patys galim būt bolševikais, tik ne rusiškais, ne žydiškais, o tikrais lietuviškais bolševikais! — Kareiviai nurimo ir su atėjūnu priešū į kovą stojo

Laurinaitis Jonas.

Juozo Rainio.

SUKTINIS.

Skamba kankliai ir trimitai,
Dunda bubinai, žvangai,
Skud' skudučiai, kler' klernitai,
Baubia dūdos ir ragai:

Bumbi, dumbi, strapilingi,
Kojatrampa dun-dun-dun...
Muškietakė bubnelių gi —
Tamtadrita bum-bum-bum...

Šelsta šokyje triukšmingam
Jaunie — mergos ir bernai,
Dūksta karštyje džiaugsmingam
Meilės nuolankūs tarnai...

Bumbi, dumbi ir tt.
Suk' suktinį, duoda garo,
Eina lengvai žingine —
Tai kerčion kur nusivaro,
Tai asloj aplinkine...

Bumbi, dumbi ir tt.
Ožia, trypia, kojas mėto,
Dūsta prakaito tvenksme,
Syaigstant — smarkiai ar išlėto —
Nešas' sukuri trenksme...

Bumbi, dumbi ir tt.
Kaista lūpos, širdys sąla
Siurpulingam jutime,
Verdant kraujui visa ala
Gaivalingam kentime...

Bumbi, dumbi ir tt.
Skamba kankliai ir trimitai,
Dūzgia bubinai, žvangai,
Skud' skudučiai, kler' klernitai,
Baubia dūdos ir ragai

Bumbi, dumbi, strapilingi,
Kojatrampa dun-dun-dun...
Muškietakė bubnelių gi —
Tamtadrita bum-bum-bum.

1 - VI - 1919.
Petigorskas.

Kareivio.

Kareivio skundas.

Jau praėjo tos meiliosios vasaros dienos, kad švieži saulelė juokėsi linksmam danguje. Atejo jau rudens šalčiai. Aš — kareivis stoviu ant pradėdancios užlalti

Dauguvos kranto, ir vargstu. Šaltis išlėto kausto upės sriovę, kasdien siaurindamas vandens vagą, priešas grėšia ateiti pas mane, bet aš — kareivis turiu drąsą, išvermę. Nors priešas ir norėtų mane užpulti, aš neišsigąsiu, aš juos sulaikysiu, aš visa, kas tik mano jėgose, paaukosiu už brangią man šalį Lietuvą, aš kovosiu, neperstosiu kovoti kad tik tevyne laisva būtų.

5. XI. 19

Ka o r u a s.

Žinios.

Lietuvoje.

Kaunas. Kareivių Prietelių Draugija. Liepos mėn. 1919 m. įsikure Kaune Kareivių Prietelių Draugija. Jos įstatai 31 liepos m. d. tapo užtvirtinti Krašto Apsaugos Ministerio.

Draugijos tikslas yra aprūpinti kareivių dvasios reikalai ir tenkinu jų gyvenimo trūkumai. Manoma steigti visur kur tik galima kareivių, klūbų, skrajojimų teatrų, paskaitų, skleisti kareivių tarpe tinkamų raštų ir įvairiais budais rūpintis palaikyti kareiviuose dorą.

Iš pradžių įsirašė narių į draugiją labai maža. Be narių steigėjų: kun. Bumšo, d-ro Jurgio Šaulio, p. Šteževičienės, p. St. Šilingo, Makauskio prisidejo tik keletas žmonių. 12 d. spalio įvyko visuotinas susirinkimas, į kurį jau atsilanke virš 30 narių. Laikinosios Valdybos pranešimu pasirodė, kad visuomenė ištikro suprato D-jos tikslo svarbumą ir rimtai parėmė jos darbą. Per menesio laiką D-jos kason įplauke iš Lietuvos įvairių vietų 37.786.29; išlaidų padaryta tapo už 13.686.70; kasoje yra pinigais — 24,099.59 sk. Narių Draugija turi jau virš 40. Padarytos rinkliavos Rokiškyje, Virbalyje, Alvite, Kybartuose, Silave, Lydavenuose, Kaune.

Įsteigtas Kaune kareiviams klūbas Maironio g-vė 3, gautas jaukus butas, kur gražioje saleje; kad ir neperi didelį, kas šeštadienis ir šventadienis kareiviai susi, renka pasilinksinti ir pasilsėti. Daromi koncertai, šokiai, žaidinimai. Yra knygynas su skaitykla, kur kasdieną galima knygų pasiskaityti. Knygos iš skair tyklos išuodamos taipogi ligoninėms Kaune. Trūkstuotaru labai knygų. Bet tikimasi, kad ir tame reake visuomenė parems, aukaudama knygas. Aukoičia yra ypač reikalingos, nes sensneiu knygų ir pirks visai negalima.

Kareivių klūbe tvarka daroma pačios klūbo valdybos iš pačių kareivių išrinktos. Rengiama choras, ir artistų mėgėjų kuopelė. Žodžiu sakant klūbe yra jau vieta, kur kareiviams atilsio metu yra ištikro jauku ir linksma.

Draugija turi savo tikslu aprupinti frontą knygomis, klūbais, paskaitomis. Reikes steigti skrajojimą kinematografa, organizuoti dovanų siuntinejimą iš Lietuvos į frontą.

Reikia tikėtis, kad mūsų visuomenė ir toliau parems d-jos siekimus. Tuomet mūsų kariuomenė jaus, kad ji gina tuos, kurie juos tikrai atmena ir myli.

Dabar Draugijos Valdybon įeina šie žmones: pirmininkas p. Šteževičienė, sekretorius p-lė Krakauskaitė, izdinininkas ir reikalų vedėjas kun. Br. Bumšas, vice-pirmininkas d-ras Slizys, nariai p. Vileišis, kun. Krupavičius ir p-lė M. Popikaitė.

B. Žemaitis.

Šakla. Šakių apskrities draugija šelpti kareivius fronte. Draugija susitverė šių metų rugsejo 3. d. kun. Vaitiekaičio iniciatyva. Jos tikslas šelpti kareivius fronte, draugijai sustiprėjus taip pat kareivius esančius vietoje. Draugija turi du skyrius: Žvirgzdaičiuose ir Griškabudyj Valdybon įeina kun. A. Vaitiekaitis (pirmininkas), Riauba (izdininkas), G. Sodaitytė (raštvėdys). Žemiau mes paduodame mėnesinę draugijos atskaitą, iš kurios skaitytojai patirs minimos draugijos darbuotę.

Mėnesinė atskaita Šakių Apskričio Draugijos šelpti kareivius fronte nuo 8. IX. iki 10. X. 1919 m.

Iplaukos (piniginės) 1) Surinkta Šakiuose 8. IX. (44 rubliai rusiškais ir 10 kr.) 1847 auks. 80 sk., 2) Sintautų šv. Cicilijos D-r. 180 a., 3) Šakių ir Striupų „Pavasarininkų“ kuop. 30 a., 4) Iždagų „Pav.“ kuop. 40 a. 60 s., 5) Juze Višinskienė k. Advernų 6 a., 6) N. N. 40 s., 7) Paežerėlio valsč. V. P. Bonų P. Kom. Ilguyoje (1 rub. rus. 826 a. 26 s., 8) Šakių Iždo % už lioterijos bilietus 188 k. 20 s., 9) Bublelių valsč. 10 a. 62., 10) Lukšiuose per atlaidus 26. IX. (6 rub. rusi.) 608 a. 40 s., 11) Kumpupių „Pavas.“ kuopelė 41 a., 12) Jurgis Liubinas k. Menšikių 6 a., 13) Pruselių „Pavas.“ kuopelė 40 a., 14) Slavikuos 21. IX. (8 rub. rusi.). 779 a., 15) Bliukiškių kaimo 110 a. 16) Bagdanavičia 1 a., 17) Kun. Vaitiekaitis 20 a. 50 s., 18) Ploksčiuos 14. IX. (3 rub. rusi.) 67 a. 51 s. 19) Puskepalių „Pavas.“ (3 rub. rusi.) 25 a., 20) Papatynų „Pav.“ kuopelė 52 a., 21) Žvirgzdaičiuos 4. X. (7 rub. rusi.) 976 a. 2 s., 22) Griškabudy 29. X. 3 rub. 23) Grišk. pririnktų 46 a., 24) Sintautų valsč. komit. 5. X. 1585 a. 19 s., 25) Sint. val. kom. (15 rub. rus.), 26) Slavikų „Pavas.“ k. 5. X. (4 rub. rus.) 391 a. 60 s., 27) Ona Jurksaitis 10 a., 28) Paluobiuos 417 a. 51 s., 29) Parduoti surinkti 31 rub. rusišk. ir 10 kronų už 57 a. 60 s. Iš viso 9387 auk. 29 sk..

Išlaidos. Surengimui Šakiuose rinkliavos išleista 20 auks. 50 s., 2) Atsišaukimui į Apskritį 28 a., 3) Už pasiuvimų 6 maršk. 16 a., 4) Už 4 pūdus 10 sv. tabako 1700 a., 5) prekes „Uolos“ B-vės 182 a. 70 s.

6) prek. Mikalavičiai 1723 a., 7) 30 mar. ir 22 kel. nės 1048 a. 40 sk., 8) muitas ir pernešimas 219 a. 70 s., 9) pasiuvimas 9 marš. 11 kelnų 69 a., 10) pasiuvimas 3 maršk. 14 kel. 59 a. 50 s., 11) rūko rūš. popierių 300 a., 12) prenumerata fro tui „Kariškių Žod.“ 260 a., 13) pren. „Vienybė“ 150 a., 14) pren. „Laisvė“ 750 a. 15) 3 skrynes 18 a., 16) už pervežimą 40 a., 17) už kelionę 100 a., 18) Keliones išlaidos frontan 246 a. Iš viso 6932 auks. 50 sk. Lieka tolymesniam veikimui 2455 auk. 79 sk.

Išdalintu fronte 17. X kareiviams iš viso (Draugijos nupirktų ir suaukuotų daiktų): 221 marš. 99 kelnės, 231 rankš., 271 m. audimo, 14 pakt., 38 nosinės, 18 p. pirštinių, 13 p. pančiakų, apie 8 pūdus tabako, 5 staltiesės, 12 surių, 3000 papirosų, 10 petnešų, 156 piešeliai, 100 p. popieros, 18 veidrodžių, 51 užraš. knygutė, 125 pipklai, 18 peilių, 66 šukos, 8 kam. siūlų, už 300 auk. rūkomos popieros, 21 sv. grūšių, 10 sv. obuolių, 14 sv. svogunų, 11 sv. lašinių, 18 sv. surių, 8 1/2 sviesto, 3 šmotai dėšros, 6 p. autų.

Sąrašą aukotojų maloniai sutiko paskelbti Gerbiamas p. Vadas II pėst. pulko, kuriam buvo įteiktos aukos, todėl Draugija susilaiko nuo skelbimo.

Draugijos Valdyba: kun. A. Vaitiekaitis
J. Riauba G. Sodaitytė.

Pranešu, kad turiu prirengęs kareiviams dainų. Chorvedžiai ar šiaip jau karininkai, kareiviai, norintieji gauti tų dainų gali kreiptis į mane kasdien iki 12 val. ryto, Muzejaus g-vė Nr. 5.

J. Tallat-Kelpša.

Redakcijos atsakai.

Laisvanoriui. „Delko susirinkom kariuomenėn“ nespausdinsime, nes šiuo klausimu mes esame nekartą rašę, o antra jūsų straipsnelis visgi silpnokas. Laukiame žinučių ar šiaip kokių rašinių dienos klausimu.

Kas iškart užsisakys

„KARIŠKIŲ ŽODIS“

ne mažiau pusei metų gaus dovaną
1920 met. Kariškių Kalendorių,

„Kariškių Žodis“ dabar deda

PAVEIKSLŲ.

„Kariškių Žodis“ 6 mn. — 12

auks. 12 mėn. — 20 auksinų.

Adresas: Kaunas, „Kariškių Žodis“, Generalinis Stabas, Literatūros dalis.